

netop som et Forsøg herpaa befaledes udført, gjenoptog Fjenden sin Fremrykning.

Som tidligere fremhævet, var det Prinds Friedrich Carls Ønske paa denne Dag at komme i Besiddelse af Landsbyerne Dybbøl og Ragebøl. Prindsen, der noget efter Kl. 2 $\frac{1}{2}$ var indtruffen paa Broagerland, og som ikke kunde nøies med det hidtil vundne Resultat, Besiddelsen af den vestlige Del af Dybbøl By, gav 6. Division Befaling til at lade 12. Brigade bemægtige sig hele Byen og 11. Brigade Partiet om Gl. Frydendal.

11. Brigade (General v. Canstein) var allerede Kl. 2 bleven alarmeret for at rykke frem til Understøttelse for 12. Brigade, men havde, da Kampen forløb heldigt, erholdt Tilladelse til atter at gaa i Kvarter. General v. Canstein erholdt nu Befaling til med de ikke afmarcherede Dele af Brigaden (6. og 8. Komp. af Infanteriregiment Nr. 60 samt 7. og 8. Komp. af Füsilierregiment Nr. 35, Alt under Befaling af Oberstlieutenant v. Blumenthal) at rykke frem S. for Chausseen, frigjøre de der staaende Afdelinger af 12. Brigade, tage Gl. Frydendal og udstille Forposter i Linien Gl. Frydendal-Vemmingbund i Tilslutning til 12. Brigade, naar denne havde bemægtiget sig Dybbøl By. Sidstnævnte sendte 2. Bataillon af Regiment Nr. 64 fra Avnbjerg frem mod Byens sydlige, 1. Bataillon mod dens sydvestlige Udkant.

S. for Chausseen trængte omtrent Kl. 4 $\frac{1}{2}$ de ovennævnte fire Kompagnier af 11. Brigade under Oberstlieutenant v. Blumenthal frem mod Gl. Frydendal. Af de efterhaanden ankommende Dele af 11. Brigade benyttedes de første til at danne en Reserve for Oberstlieutenant v. Blumenthals Tropper; af de senere ankomne sendtes 3 Jægerkompagnier mod Dybbøls sydøstlige Del, 9. Kompagni af Infanteriregiment Nr. 60 frem S. for Byen.

Det var saaledes yderst ugunstige Forhold, der efterhaanden maatte møde vore Tropper under deres Modangreb, og da Ønsket om snarest mulig at benytte en gunstig Chance bevirkede, at Afdelingerne enkeltvis og efterhaanden grebe ind i Kampen, bleve Anstrængelserne trods de bragte Offre forgjæves.

Angrebet indlededes ved Skandsernes Ild. Skandse VI beskød fjendtlige Kolonner i Dybbøl By, ved Gl. Frydendal og Avnbjerg, Skandse VIII Dybbøl By; ogsaa fra IX gjordes enkelte Granatskud.

Kl. omtrent 3 $\frac{1}{4}$ rykkede Oberstlieutenant Muus frem med 7. Regiment; 2 $\frac{1}{2}$ Kompagni skulde gaa mod Dybbøl Kirke, 2 $\frac{1}{2}$ Komp. mod Dybbøl By, 3 Kompagnier mod Avnbjerg. Men

efterhaanden som Regimentet nærmede sig den vestlige Del af Byen og Kirken, traf det paa stedse stærkere Modstand og overbeviste sig snart om, at det saa meget mindre vilde være i Stand til at bemægtige sig Byen, som dets venstre Fløi var blottet, idet de 3 Kompagnier, der vare bestemte til at tage og besætte Avnbjerg, af en Misforstaaelse ikke, som man havde antaget, havde fulgt Regimentets fremrykkende Bevægelse*). Regimentet gik derfor tilbage til og i Høide med den østlige Udkant af Dybbøl, som det besatte, og hvor det snart fik en velkommen Hjælp i 8. Regiment under Oberst Hveberg.

8. Reg.'s II. havde Kl. 3¼ erholdt Ordre til at afmarchere gennem Slugten mellem VI og VIII til Dybbøl til Understøttelse for 7. Regiment. Da Bataillonet under Kommando af Kapitain G. F. Møller omtrent Kl. 3¾ ankom til Byen, hvis østlige Udkant den forefandt besat af 7. Regiment, udviklede den sig til Fægtning, stillede foreløbigt 3. og 4. Kompagni bag Ruinerne af de yderste Huse i Byen, 7. Kompagni paa et Høidestrøg tæt S. for Chausseen i Høide med Dybbøl Byes østlige Udkant og beholdt 6. Kompagni i Reserve for Centrum og venstre Fløi, ½ Kompagni paa hvert Sted.

Der foretoges derpaa et Angreb af de fem Kompagnier af 7. Regiment i Forening med 8. Reg.'s II. Ved dette lykkedes det vel at kaste Fjenden tilbage indtil Midten af Dybbøl; men her opstod en Gadekamp, i hvilken der fra begge Sider kæmpedes med stor Haardnakkethed.

3. og 4. Kompagni af 8. Regiment (førstnævnte yderst paa høire Fløi) forsøgte at skaffe Luft og at naae frem til Byens vestlige Udkant ved en omfattende Bevægelse; men Kompagnierne bleve heftigt angrebne i Front og Flanke. De behøvede Forstærkning, og da de manglende 3 Kompagnier af 7. Regiment indfandt sig, sendtes derfor de 2 af disse (4. og 6. Komp.) frem til den nordlige Del af Byen, medens kun 7. Kompagni fulgte Hovedstyrken gennem Byens Midte. 6. Kompagni blev af 2. Divisions Stabschef beordret Nord om Dybbøl By, og udviklede sig ved Veien, der fra Dybbøl fører til Pythuse, paa

*) 6. Komp., Premierlieutenant Gersdorff af Inf. Krigsres., var nemlig under den tidligere omtalte Retraite fra Avnbjerg blevet standset i Nærheden af Skandsen VI af en af 2. Divisions Adjutanter, der paalagde det at blive der til nærmere Ordre. Da senere 4. og 7. Kompagni ankom, blev denne Ordre meddelt som en Divisionsbefaling. Først, da Kompagnierne erfarede Regimentets Fremrykning, rykkede de frem; men da var Tiden gaaet tabt.

høire Fløi af 8. Regiments 3. Kompagni. I Begyndelsen trængtes vel noget frem, men da fjendtlige Tropper rykkede frem fra Egnen om Dybbøl Kirke, og den saavel Vest som Sydvest fra fremtrængende overlegne Fjende samtidig kastede vore øvrige i Dybbøl kæmpende Tropper tilbage, maatte ogsaa de nævnte Kompagnier vige.

Kl. omtrent 4 $\frac{1}{2}$ var Tilbagegangen almindelig over hele Linien, thi over Avnbjerg var samtidig 11. Brigade i Fremrykning og søgte ved at bevæge sig langs Stranden at omgaa vor venstre Fløi, hvad dog forhindredes ved, at 7. Kompagni af 8. Regiment blev beordret ned mod Vemmingbund. Tilbagegangen fortsattes til henimod Øster Dybbøl.

Imidlertid havde 8. Reg.'s I. (Kapitain Grønlund) Kl. henad 4 erholdt Ordre til at forsøge paa ved et Flankeangreb at fordrive Fjenden fra Partiet om Dybbøl Kirke. Bataillonon rykkede gennem Slugten foran Skandse VII over opblødte Marker, hvorved megen Tid tabtes, saa at den først kunde formere sig til Fægtning omtrent Kl. 4 $\frac{1}{2}$. Dens Fremrykning blev et isoleret Foretagende. Bataillonon udviklede sig med 1. og 2. Kompagni i forreste Linie, 5. og 8. Kompagni i Reserve og rykkede frem Nord om Dybbøl By. Den traf imidlertid her en Modstand, den ikke formaaede at bryde. Vel forsøgte 8. Kompagni under Premierlieutenant Bern ved et Bajonetangreb at bane Vei, og Kompagniet naaede nær ind paa Fjenden, men Angrebet blev afslaaet ved Ilden. Kompagniet maatte vige, og ikke længe efter gav Bataillonon, der blev beskudt i venstre Flanke fra Dybbøl og i høire af en sandsynligvis over Ledet fremrykket, fjendtlig Styrke, Ordre til Tilbagetog.

Under Fægtningen i Dybbøl By var Kommandøren for 8. Regiment, Oberst Hveberg, bleven dødelig saaret, hvorfor Kapitain Møller overtog Kommandoen over Regimentet.

Et Forsøg, der gjordes af 4., 6. og 8. Kompagni af 4. Reg.'s I., der stod S. for Aabenraa Vei bag 5. Regiments venstre Fløi, paa at komme 8. Regiment til Undsætning, mislykkedes overfor Fjendens heftige Geværild; Bataillonskommandøren, Kapitain Wedege, og de fleste Officerer bleve saarede eller faldt, saa at den fornødne Ledelse savnedes; da 8. Regiment derhos vedblev at trække sig tilbage, gik ogsaa den nævnte Udfaldsstyrke tilbage, stærkt beskudt.

Da Mørket begyndte at indtræde, besluttede Divisionen omtrent Kl. 7 at opgive Kampen og at indskrænke sig til at udstille en stærk Forpostlinie c. 1200 Alen foran Skandselinien.

8. Regiment gjorde Holdt omtrent i denne Afstand foran Skand-

serne, hvorimod 7. Regiment efter Ordre samledes bag Skandse VII.

Da Fægtningen paa venstre Fløi næsten var endt, og det var tydeligt, at Dybbøl vilde forblive i Fjendens Haand, blev der fra Skandse VIII skudt en halv Snæs Brandgranater ind i Byen for at sætte Ild paa den, hvilket dog kun tildels lykkedes.

Paa høire Fløi var der efter den i Formiddagstimerne stedfunde Fægtning indtraadt en længere Ro. Kommandøren for 26. Brigade, General Goeben, der ikke troede at behøve at frygte et alvorligt Angreb, lod Kl. 3½ Forpostafdelingerne, som havde deltaget i Fægtningen, og som vare rykkede ud uden at have afkogt og uden Tornystre, og som senere paany skulde overtage Sikringstjenesten, gaa tilbage for at koge og hente Bepakning.

Begivenhederne
paa Stillingens
høire Fløi efter
Kl. 1 Eftermiddag.

Omtrent Kl. 4 Eftermiddag foretog imidlertid vore herværende Tropper en Fremrykning, idet 5. Reg.'s II. sendtes mod Ragebøl, 5. Reg.'s I. mod Stavgaarde og Randsgaard. Førstnævnte lod 4. Kompagni fra Pythuse rykke frem til Piket Nr. 2's tidligere Standplads S. for Ragebøl Kro, understøttet af 3. og 7. Kompagni af samme Regiment samt af 4. Regiments 3. Kompagni. 5. Reg.'s I. sendte 1. og 6. Kompagni mod Stavgaarde og Batterup, 5. Kompagni mod Randsgaard og lod 2. Kompagni følge som Reserve*). Angrebet skete rask og i god Orden; Fjenden, der paa dette Tidspunkt kun havde 3 Batailloner og 1 Batteri i den c. 3000 Alen lange Linie fra Ragebøl til Sundet, rømmede Ragebøl, Stavgaarde og Randsgaard. Disse Punkter besattes af vore Tropper, dog med Undtagelse af Ragebøl, som Fjenden stærkt besked med Gevær- og Artilleriild. Oberst Bülow indberettede Kl. 4⁵⁵ Eftermiddag til 2. Division:

„Fjenden er dreven bort fra Lillemølle, Randsgaard, Batterup og Stavgaarde, som ere besatte af os. Ragebøl By og Kro beskydes af fjendtligt Artilleri.“

Paa fjendtlig Side indløb der imidlertid Ordre fra Prinds Friedrich Carl til 26. Brigade om, at Ragebøl skulde holdes, og at efter endt Fægtning Forposter skulde udstilles foran Byen. Noget efter Kl. 5 indtraf derfor Füsilierbataillonen af Regiment Nr. 55 igjen paa Kamppladsen; dens 11. og 12. Kompagni trængte Kl. 5½ fra Nord og Nordvest ind i Byen; 3. Kompagni gik frem mod Kroen og understøttedes herved af 4. Kompagni af Regiment Nr. 15. Byen og Kroen,

*) Denne Fremrykning blev ifølge de af 5. Regiment indgivne Rapporter understøttet af et Kompagni af 4. Regiment; dette omtales imidlertid ikke i sidstnævntes Rapporter.

der som sagt ikke var besat af vore Tropper, toges i Besiddelse af Preusserne. Endnu holdt 5. Reg.'s II. Stillingen S. for Ragebøl Kro; men da Fjenden saavel fra Byen som fra Kroen heftigt beskød Bataillon, gav Kapitaen Rothe, efterat Kommandøren for 4. Kompagni, Premierlieutenant Jacobsen, og flere andre Befalingsmænd og Menige vare saarede, Ordre til at gaa tilbage til Pythuse. Denne Bevægelse blev følelig for 5. Reg.'s I., der foruden at være stærkt beskudt i Fronten nu ogsaa blev beskudt fra Ragebøl Kro. Kapitaen Hammer gav derfor Ordre til Tilbagegang, der i god Orden udførtes, indtil den tidligere Stilling S. for Batterup var naaet. I Stillingen S. for Batterup og over Pythuse forblev 5. Regiment indtil c. Kl. 7 Aften.

Ilden fra vore
Skandser og
Batterier.

Fra Skandse X. afgaves kun faa Skud, da de fjendtlige Kanoner holdt sig paa mere end 3000 Alens Afstand. Fra Surløkke Batteriet (se pag. 190) blev der i Eftermiddagstimerne Leilighed til at beskyde større, fjendtlige Afdelinger i Terrainet Ø. for Aabenraa Vei i c. 2500 Alens Afstand fra Batteriet.

Opstillingen for
Natten.

Opstillingen for Natten ordnedes ved følgende af Overkommandoen Kl. 6 udgivne Ordre:

„Efter Fægtningens Ophør besætter Infanterireserven Stillingens høire Fløi med 1 Bataillon paa Forpost i en Afstand af 1200 Alen foran Skandserne, 1 Bataillon af samme Regiment i Skandserne, 1 Regiment i Løbegravene.

4. Brigade besætter paa samme Maade Stillingens venstre Fløi.

6. Brigade gaar tilbage i Barakkerne.“

4. Brigade besatte Stillingens venstre Fløi med 6. Regiment i Skandserne og paa Forpost (1 Bataillon paa hvert Sted) og 4. Regiment i Løbegravene.

I Stedet for Kapitaen Wedege overtog Kapitaen Bügel Kommandoen over 4. Reg.'s II.; Kapitaen Mathiessen beholdt Kommandoen over sin Bataillon ved Siden af Kommandoen over 4. Regiment.

Infanterireserven besatte høire Fløi paa følgende Maade*): 8. Regiment i Skandserne og paa Forpost (1 Bataillon paa hvert Sted),

*) Da Infanterireserven erholdt Ordre til at besætte Stillingens høire Fløi, stod 8. Regiment 8—1200 Alen V. for Skandserne. 15. Regiment var fra Stillingen ved Færgehuset omtrent Kl. 4 efter Divisionens Ordre rykket frem mod Barakkeleiren for at være ved Haanden. Kl. 4½ var 15. Reg.'s II. bleven beordret frem til Slugten ved Skandse VI, da den Bataillon af 8. Regiment, som havde staaet her, var bleven sendt frem mod Dybbøl.

15. Regiment i Løbegravene. Halvbatteriet af 1. Division retournerede til Kantonnementet.

1. Division indrykkede i de tidligere angivne Landkantonnementer.

Tabet d. 17. Marts var paa fjendtlig Side 16 Officerer og 122 Underofficerer og Menige, paa vor Side 11 Officerer og 666 Underofficerer, Underkorporaler og Menige. Størst Tab led 7. Regiment, idet en Del af Mandskabet (204 Mand) under de forskellige Tilbage-tog gennem Dybbøl faldt i Fjendens Hænder*).

Fra Broagerbatterierne var om Morgenens Kl. 9³/₄ Ilden begyndt mod Skandse I og II samt mod Dybbøl Mølle, som Fjenden vilde ødelægge, fordi en Observationspost antoges stationeret i den. Efterat Skandse II havde besvaret denne Ild, indtraadte der Kl. 12¹/₂ Ro paa begge Sider. Men Kl. 1 begyndte Ilden fra Broagerland paany og rettedes dels mod Tropper, dels mod de Skandser, som beskød Dybbøl; men da Skandse II optog Kampen, lykkedes det den at trække den fjendtlige Ild paa sig, saa at de øvrige Skandser kunde virke i Overensstemmelse med Fægtningsopgaven. Kl. 4¹/₂ ophørte Broagerbatteriernes Ild, efterat de havde afgivet ialt 273 Skud.

Brystværn og Traverser lede endel saavel i II som i IV. Blokhuset i II blev stærkt medtaget; der gik flere Gange Ild i det; men denne blev atter slukket, hvorved det kom til Nytte, at der i Skandsen fandtes en Vandcisterne. Fra II gjordes 68 Skud med de to 12 Pd.'s riflede Metalkanoner.

I Skandse IV blev Slæden til en 24 Pd.'s Granatkanon ødelagt. Natten derefter stilledes Kanonen paa Bridsk, og et Skydeskaar blev indskaaret.

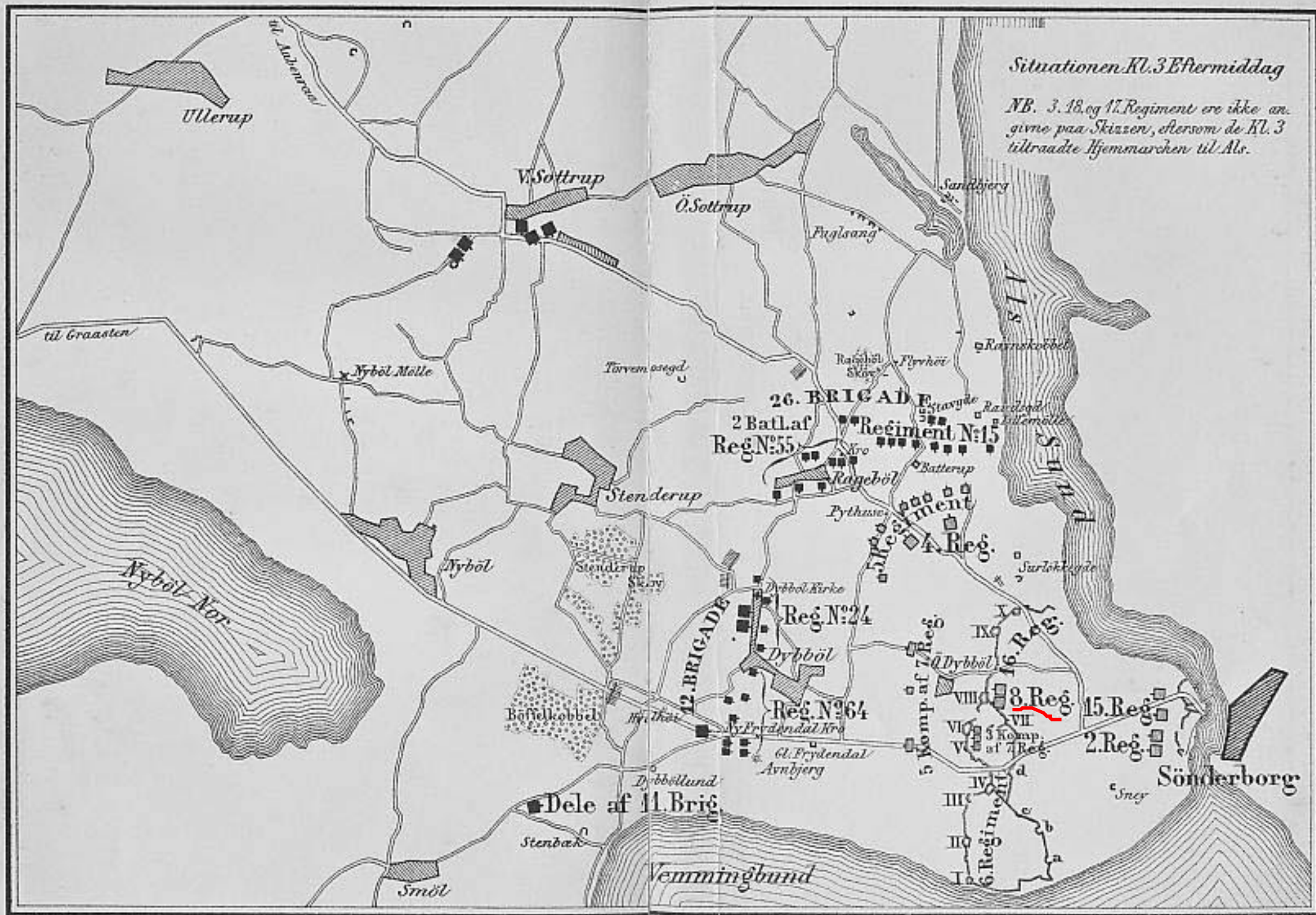
Den foregaaende Fremstilling viser, at det var en indkommen Melding om, at Ragebøl Skov var besat af Fjenden, der foranledigede Overkommandoen til at beordre et Regiment frem for at fordrive Fjenden fra Skoven og derpaa, da det erfarede, at Fjenden alt havde trukket sig tilbage, til at lade Regimentet foretage en Rekognoscering frem i Terrainet, dog med Tilkjendegivelse af, at det ikke turde indlade sig i noget betydeligt Engagement med Fjenden.

Formaalet med Fremrykningen var uklart. At lade en Troppe-

Betragtninger til
Kampen d. 17.
Marts.

*) Detailleret Tabliste findes under Bilag 22.

Skizze til Kampen d. 17. Marts.

1:4000.